

planinski

V E S T N I K

REVIJA ZA LJUBITELJE GORA ŽE OD LETA 1895

113. LETO / JUNIJ 2008 / 3,12 EUR

6

Revija
Planinske zveze
Slovenije

Tuma in Kugy

Intervju: *Urban Golob*

POHODNIK

ŠMARTINSKA 152,
BTC-HALA A, LJUBLJANA
tel: 01 585 26 30
e-mail: pohodnik@univet.si
www.pohodnik-si.com

Air Revolution 7.1

Air Revolution 3.1

Island Pro

Air Revolution 2.0

MEINDL

Shoes For Actives

Pri nakupu Meindl čevljev si lahko pomagate z naslednjo lestvico:

- A** Vsestranski čevlji za prosti čas, potovanja in vsakdanjo rabo
- AB** Lahki pohodni čevlji za hojo po utrjenih poteh, ture v sredogorju in lažje trekinge
- B** Klasični trekiški čevlji, primerni tudi za lažje gorniške ture
- BC** Pohodniški čevlji za kopne visokogorske ture, zahtevnejši trekking in hojo po zavarovanih plezalnih poteh.
- C** Gorniški čevlji za večdnevne pohode v visokogorje in ledeniške ture
- D** Vrhunski visokogorski čevlji za ekstremne razmere v kritičnih pogojih

VEDNO KAJ NOVEGA ...

SHOP IN SHOP

PRVI TEVA SHOP IN SHOP V SLOVENIJI!
TOMAS SPORT NA ČOPOVI V LJUBLJANI

V eni izmed najboljših in najboljše založenih slovenskih trgovin s športno obutvijo, v trgovini TOMAS SPORT na Čopovi v Ljubljani, smo uredili prvo slovensko TEVA trgovino v trgovini, kjer lahko najdete in preizkusite vso obutev Teva na enem mestu.

W DOZER 2

Zaradi še dodatno ojačanih prstov so sandali Dozer 2 pojem stabilnosti in varne hoje.

LASTNOSTI:

- Prilagodljivi pasček na notranji strani stopala
- Trpežna vezalka na poteg
- Zaprti prsti za maksimalno zaščito
- Protibakterijska zaščita Microban® Zinc
- Vgrajen "Shoc Pad"

NARMADA

Klasično usnje in podplat za hitro odvajanje vlage naredita obuvavo Narmada udobno in stabilno. To je nov pristop h klasičnemu dnevnemu slogu.

LASTNOSTI:

- Zaščita za prste
- Wraptor™ Fit
- Zaponka za hitro obuvanje in sezuvanje
- Drain Frame
- Antibakterijska obdelava

TERRA FI 2

Sandali, ki so zaradi svoje vsestranskosti najljubše tevice številnih športnikov, popotnikov ali le ljubiteljev udobja, saj njihov preprost videz skriva številne tehnološke rešitve: klasični Tevin sistem jermenja, anti-bakterijska zaščita Microban® zinc, v peti vgrajeni Shoc Pad™ blažilci, podplat Spider Rubber®.

W MALI

Potovanje na Mali in njegove lepote so bile navdih za obutev Mali Thong. V njej lahko vidimo strast, kulturo in ljudi te dežele. Je drugi najpopularnejši izdelek iz kolekcije z omejeno naklado "Teva Destination"; priborite si svoj par dokler še lahko.

LASTNOSTI:

- Trpežen trokraki jermen

K SUNKOSI

Hitro sušiči materiali, vezava na poteg za hitro obuvanje in sezuvanje, ter zunanji podplat iz gume "Spider Rubber", testiran v Tevi. Obutev Sunkosi še najmlajšemu avturistu podari amfibične sposobnosti.

LASTNOSTI:

- Hitro sušiči materiali
- Trpežna vezalka na poteg
- Zaščita za prste

K TOACHI

Tudi otroci imajo radi pustolovščine. Ali so noge na suhem ali v vodi, jim pri tem ni dosti mar. Kot tudi ne, če jim pot prekrži velik kamen. Sandali K Toachi so narejeni za čofotanje, male prste pa ščiti zaprt prednji del.

Izdajatelj in založnik:

Planinska zveza Slovenije

ISSN 0350-4344

Izhaja petnajstega v mesecu.

Planinski vestnik objavlja izvirne prispevke, ki še niso bili objavljeni nikjer drugje.

108. letnik

Naslov uredništva:

PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE

Uredništvo Planinskega vestnika

Dvoržakova ulica 9, p.p. 214

SI-1001 Ljubljana

T: 01 434 56 87, F: 01 434 56 91

E: pv@pzs.si

www.planinskivestnik.com

Odgovorni urednik: Vladimir Habjan

Uredniški odbor:

Marjan Bradeško, Marjeta Keršič-Svetel,

Andrej Mašera, Mateja Pate,

Emil Pevc (tehnični urednik),

Andrej Štritar (namestnik odgovornega urednika),

Slavica Tovšak

Oblikovanje in likovno urejanje: Zvone Kosovelj

Tehnično urejanje in grafična priprava:

Repro studio SCHWARZ, d.o.o.

Tisk: SCHWARZ, d.o.o.

Naklada: 5140 izvodov

Prispevke, napisane z računalnikom, pošiljajte po elektronskem mediju na naslov uredništva ali na elektronski naslov. Poslanih prispevkov ne vračamo. Številka transakcijskega računa PZS je 05100-8010489572, odprt pri Abanki, d.d., Ljubljana. Naročnina 31,30 EUR, 55 EUR za tujino, posamezna številka 3,12 EUR. Članarina PZS za člane A vključuje naročnino. Reklamacije upoštevamo dva meseca po izidu številke. Ob spremembi naslova navedite tudi stari naslov. Upoštevamo samo pisne odgovore do 1. decembra za prihodnje leto. Mnenje avtorjev ni tudi nujno mnenje uredništva. Kopiranje revije ali posameznih delov brez privolitve izdajatelja ni dovoljeno. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi.

Program informiranja o planinski dejavnosti sofinancirajo Ministrstvo za šolstvo in šport, Ministrstvo za kulturo in Fundacija za financiranje športnih organizacij v Republiki Sloveniji.

Fundacija za šport

Slika na naslovnici: Spomenik Juliusu Kugyu v Trenti
Foto: Vladimir Habjan

Sapere aude¹

Andrej Mašera

»Kugy je bil kot plezalec neroden, kot pisatelj pa patetičen in sladkobeseden. Današnji mladini nima kaj povedati.« (Znani slovenski alpinist v zasebnem pogovoru)

»Tuma je naša nesreča.« (Simon Gregorčič v pismu Ivanu Vrhovniku, 25. 6. 1900)

Tema meseca Planinskega vestnika, ki ga držite v rokah, je namenjena 150. obletnici rojstva dveh pomembnih mož, Juliusa Kugyja in Henrika Tume. Ob takih dogodkih radi izrečemo in zapišemo veliko vznesenih besed, pogosto tudi nekritičnih panegirikov, včasih na skrajni meji dobrega okusa. Toda – kdor pozabi na temelje, na katerih je zgrajeno naše planinstvo, gorništvo, alpinizem ali kakorkoli že hočemo imenovati to plemenito dejavnost, je predvsem brezupen ignorant in domišljav egocentrik.

Pogosto slišim od nekaterih ljudi, ki skoraj z nekakšnim ponosom poudarjajo, da mladine hvala bogu zgodovina na splošno ne zanima, da mladina gleda naprej in se ne obremenjuje s preteklostjo. Tem lahko samo suho odvrnem, da se zato zgodovina z vsemi zmotami, stranpotmi, včasih tudi kataklizmičnimi napakami v novih generacijah lahko stereotipno ponavlja, saj se iz nje ničesar ne naučimo. Morda je lahko primerna žoga za dnevno-politične igre, za bolj ali manj domiselno manipulacijo oblastnikov z nepoučenimi podložniki.

Pri nepoznavanju gorniške zgodovine posledice niso tako usodne. Če nekdo izjavi, da Kugy današnji mladini nima več kaj povedati, se je treba vprašati, zakaj meni, da je tako. Če je bil Kugy bojda bolj neroden pri plezanju, to še nič ne pomeni. Na srečo je imel finančne možnosti, da si je pomagal s spretnimi vodniki, ki so bili takrat gotovo v samem alpinističnem vrhu. Preplezal in prehodil je toliko alpskega sveta, da bi mu marsikdo izmed današnjih domišljavih gorniških korifej lahko zavidal. Če pa pomislimo še na to, kako se je v njegovem času potovalo po Alpah, kako težko se je prišlo do zanesljivih informacij (na primer zemljevidov), res ne moremo drugače kot globoko skloniti glavo in sneti klobuk. Kugy je dojemal svojo gorniško dejavnost skoraj izključno z estetskega vidika; dejavno je zavračal »športni« moment, čeprav mu to ni povsem uspelo, pa če se je še tako trudil. Bil mu je pomembnejši, kot je sam zavedal.

Pisal je pač v svojem značilnem slogu, kakršnega je obvladal in s katerim je skušal avtentično ponazoriti svoj odnos do gora. Pri tem moramo poudariti, da je kvaliteta njegovih del zelo neuravnotežena, tako stilno kot vsebinsko, in da je njegova literatura ponekod tudi precej ponesrečena, dolgočasna, nenatančna in pristranska. Žal kekega strokovno poglobljenega analitičnega eseja o njegovi celotni literarni dejavnosti še nimamo. Ker zgodovina o velikih osebnostih ne bi smela imeti tabujev, bi bilo gotovo zanimivo tudi psihološko ovrednotiti latentna homoerotična nagnjenja, ki se občasno pojavljajo v njegovih spisih. Ne morda zaradi kake žgečkljive radovednosti, ampak zaradi celovite ocene njegove pomembne osebnosti.

Porazna ocena, ki jo je o Tumi dal »Goriški slavček«, bržkone izvira iz njunega različnega političnega prepričanja in ni povezana z gorami.

¹ Upaj si biti moder (Quintus Horatius Flaccus, 65–8 pr. Kr.).

Vsebine vseh Planinskih vestnikov
od leta 1895 do danes na www.pvkazalo.si;
od 1986 do lanskega letnika v formatu *pdf*.

TEMA MESECA 4-25

Tuma in Kugy

Branko Marušič

Joža Komac - Pavr

Jana Remič

**»Gorništvost naj ne bo ne breme
ne dolžnost, temveč radost«**

Mojca Luštrek

PLANINSTVO 26-43

**Planinski muzej – osrednji projekt
naslednjega obdobja**

Vladimir Habjan

Zdrav duh v zdravem telesu tudi v hribih

Urška Bokal

Zgodbe narave kiparke

Alenka Mihorič

Meja

Dušan Škodič

NA TURO 44-49

Namesto Moličke peči Lastovec po brezpotju

Vesna Paulin

Molička peč, Veliki vrh in Velika Zelenica

Irena Mušič

GALERIJA 50-51

Metulji

Oton Naglost

INTERVJU 52-57

**O alpinizmu, medijih, zgodbah in življenju
(Urban Golob)**

Katja Podergajs

ALPINIZEM 58-73

Reševanje iz ledeniških razpok

Matjaž Šerkezi

Za Besno glisto na Cmir

Roman Mihalič

Kabir Hajar – Velika skala

Dejan Miškovič

**Hudičev steber se me je hudičevo dobro
otresel**

Mire Steinbuch

NAŠA SMER 74-78

Greben, ki se pne v nebo

Vladimir Habjan

Stüdlgrat – info

Andrej Mašera

NOVICE IZ VERTIKALE 79

PISMA BRALCEV 79

LITERATURA 80-83

NOVICE IN OBVESTILA 84-91

Kako poznamo naše gore? 92

PRILOGA 93-96

**Slovenska pohodniška, planinska
in gorniška literatura 2007**

Mojca Luštrek

jalka Mira Marko Debelakova) in o sodelovanju pri jubilejni številki Planinskega vestnika ob 40-letnici Slovenskega planinskega društva. Ob izidu Kugyjeve knjige *Die Julischen Alpen im Bilde* (1934) je Tuma v pismu (10. januarja 1934) menil: »Vsi slovenski planinski prijatelji vam ostajajo dolžni zahvalo.«

Tuma je nameraval obiskati Kugyja v Trstu, a mu italijanska oblast ni dala vizuma, zato se je nanj obrnil s pismom (6. julija 1934). Ob Tumovi smrti je Kugy poslal sožalje Anki Tuma (15. 4. 1935), v katerem je poleg drugega zapisal: »Vedno je bil tako dobitljiv, tako pozoren, tako zmeraj pripravljen pomagati mi. Visoko sem ga cenil in hvala mu za vse.« (»Er war immer so gutig, so aufmerksam, so stets hilfreich zu mir. Ich habe Ihn hoch verehrt und danke Ihm für alles.«) Sodeč po korespondenci, te Kugyjeve besede niso le poklon, kakršen je običajen ob smrti.

Ob zaključku se vračamo k izhodišču in si zastavljamo vprašanje, ali sta bila ali pa bi lahko bila Kugy in Tuma v vazalnem odnosu. Planinska javnost je Kugyja okronala za kralja Julijcev. Kot je bilo opozorjeno že na začetku, pa je mogoče podvomiti, ali bi Tuma sprejel vlogo njegovega prvega vazala ne le zato, ker je bil po prepričanju republikanec; zaradi tega prepričanja je izgubil učiteljsko službo v Postojni. Taka ali podobna podrejenost ni bila v skladu z njegovim značajem. A vendar ni daleč od resnice

trditev, da je Tuma Kugyja v bistvu spoštoval, čeprav tega ne bi nikoli priznal.

Prav na koncu še zadnja primerjava. Kugy je umrl zaradi pljučnice, za katero je zbolel po nekem padcu. Na smrtni postelji se je, tik preden je umrl, poslovil od svoje zveste gospodinje z besedami: »Addio Pepina!«⁴⁹ Devet let pred tem je Tuma, tudi umirajoč zaradi pljučnice, še s svojimi zadnjimi močmi zapel marseljezo.⁵⁰ ◻

⁴⁹ Zlatko Bisail, Spomini Pepine Malalan na dr. Juliusa Kugyja. Primorski dnevnik 13. 6. 1982, št. 123.

⁵⁰ Dušan Kermavner, Urednikove dopolnitve. V: Henrik Tuma, Iz mojega življenja. Ljubljana 1937, str. 473.

Pri Planinski založbi PZS je pravkar izšel reprint Kugyjeve knjige »Iz mojega življenja v gorah«, ki je v prevodu M. M. Debelakove izšel leta 1937 pri Planinski Matici. Ob knjigi je tudi priloga »Pisma«, v kateri so izbrani faksimili dopisovanja med Kugyjem in Debelakovo, skupaj z nemško transkripcijo in slovenskim prevodom. Cena: 35 €.

► nadaljevanje s 1. strani

Oba velikana slovenskega alpinizma pogosto primerjamo; v tej številki Planinskega vestnika je Branko Marušič napisal obsežno in odlično primerjalno študijo. Seveda se primerjava dveh sodobnikov ponuja kar sama od sebe; da moža razen ljubezni do gora nista imela skoraj nič skupnega, naredi tako primerjalno študijo le še bolj zanimivo.

Rad bi poudaril nekaj, kar se pogosto pojavi kot predmet razprave v primerjavi naših junakov. Gre za moje povsem osebno mnenje. Kugy je lahko ves svoj čas posvetil goram in je prelezal Alpe podolgem in počez, Tuma pa je moral skrbeti za veliko družino in je to svojo dolžnost vzel silno resno in odgovorno. Služil je denar s trdim delom, poleg tega se je tudi politično udeleževal. Bil je bistveno slabši pisatelj kot Kugy, toda intelektualno ga je vsekakor prekašal. Nam ljubiteljem gora pa se nehote postavi pravzaprav neprimerno, a vsiljivo vprašanje: kdo izmed njiju je bil boljši alpinist? Ker tu ni prostora za daljšo obravnavo tega »nekoristnega« vprašanja, bom drzno odgovoril kratko in jedrnat, po navodilu starega rimskega pesnika Kvinta Horacija Flaka: zame je bil – Tuma. Prepričano trdim, da bi bil Tuma v Kugyjevih razmerah nedvomno eden vrhunskih evropskih alpinistov tistega časa, zmožen največjih gorniških podvigov. Za to je izpolnjeval vse fizične in duhovne pogoje; morda ga na proslavah ob obletnicah obeh velikanov malo po krivici potiskamo v Kugyjevo senco. Zato naj bosta oba deležna enake pozornosti, slave in naše hvaležnosti.